

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

IV. De Impedimentis dirimentibus Matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

nim; cum filius teneatur servare fidem, & Sponsalia promissa sub gravi culpa (nisi una prædictarum causarum excuset) obligent promittentem, non poterit pater tutâ conscientia impedire, ne filius suam obligationem exequatur. Sanchez *loc. cit. disp. 14.* & alij.

Ad solvenda
sponsalia an
requiratur
sententia
Judicis?

48. Quæres ulterius, an ad solvenda Sponsalia ob supra dictas causas, opus sit auctoritate, & sententiâ Judicis Ecclesiastici, nec ne? Resp. cum Tannero *tom. 4. disp. 8. q. 1. dub. 4. n. 72.* & alijs. Quando Sponsalia sunt clandestina, aut quando causa dissolvens Sponsalia, ejusque justitia est manifesta, non est opus auctoritate Judicis ad solvenda Sponsalia ex supra dictis causis; secus verò, si Sponsalia sunt manifesta, causa verò dissolutionis incognita, vel dubia. Quòd si alicubi Ritualia Diocesana præcipiant, Sponsalia publica non nisi cum præscitu Ordinarij dissolvenda esse, licet interveniret mutuus contrahentium consensus, aut alia causa publica, eorum ordinationi in tali Dicecesi standum erit.

QUÆSTIO IV.

De Impedimentis dirimentibus Matrimonij.

Impedimēta
dirimentia
matrimonij,
quot?

49. Impedimenta dirimentia Matrimonij antiquo jure tantum duodecim fuerunt, ista tamen per Concilium Tridentinum duo sunt adjecta, scilicet Absentia Parochi aut duorum testium, & Raptus mulieris, nisi hæc post raptum denuò fuerit collocata in loco securo. Porro omnia hæc Impedimenta sequentibus versiculis aptè comprehenduntur:

Et quæ?

*Error, Conditio, Volunt, Cognatio, Crimen,
Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamen, Honestas:
Si sit affinis: si forte coire nequibus:
Si Parochi, aut duplicis desit presentia testis.
Raptave sit mulier, nec parti reddita tuta.
Hæc socianda vetant connubia: facta retractant.*

Ætas, an
ponenda
pro distin-
cto impedi-
mento?

50. Sunt quidem nonnulli, qui pro distincto Impedimento addunt *Ætatem* impuberum, ac proinde allegatum tertium versiculum sic legunt: *Ætas, Affinis, &c.* Verum istud Impedimentum *Ætatis*, utpote quam malicia potest supplere, commodè reducitur ad Impotentiam, de qua inferius §. 17. Hinc retentis prioribus versiculis, quostum D. Thomas *part. 3. quest. 59. Supple.*

plementi, art. 1. tum Scotus 4. dist. 42. alique referunt: breviter dicta Impedimenta in hac Quæstione declarantur, majoris tamen claritatis gratiâ de singulis (speciales Paragraphos instituen- do.

§. I.

De Impedimento Erroris.

51. **E**RROR quantum ad propositum, quadruplex intelligi potest, scilicet personæ, fortunæ, conditionis, aut qualitatis. *Error personæ* est, quando erratur circa personam, purando, se contrahere cum tali persona, & est alia: prout contigit Jacob Patriarchæ, cui putanti se contrahere cum Rachele, loco hujus fuit supposita Lia, soror ejus, *Genes. 29.* Et hic Error personæ, juxta omnes Doctores, dirimit matrimonium; idque non solum Jure Ecclesiastico, sed etiam Jure naturæ: quia aufert consensum ad substantiam matrimonij requisitum, utpote cum quis velit cum tali determinata persona contrahere, & non cum alia. Unde matrimonium Jacob cum Lia, à principio fuit nullum; quamvis postea accedente novo ipsius Jacob consensu, fuerit convalidatum. Et de hoc errore personæ loquitur præfens Impedimentum.

Error personæ dirimit matrimonium.

52. *Error fortunæ*, quando quis putatur esse dives, qui est pauper. *Error qualitatis* est, quando contingit errari circa qualitates alicujus personæ: ut dum quis putatur esse bonus, vel pulcher, qui malus est, aut deformis; vel virgo, aut hujusmodi, & non est. Et istum duplicem errorem, qualitatis scilicet, ac fortunæ (dummodò adsit absolutus consensus, neque ejusmodi qualitas deducatur in conditionem contractûs; neque error ille qualitatis involvat errorem circa ipsam substantiam personæ) nullatenus dirimere matrimonium, consentiunt Doctores. Ratio est: quia error iste non contingit circa substantiam matrimonij, sed solum circa ejus accidentia; ac proinde est solum accidentalis. (g)

Error fortunæ & qualitatis, quis, & an matrimonium dirimat?

53. Tandem *Error conditionis* est, quando quis putatur esse liber, qui est servus. Et de hoc Errore agetur ex professò in sequenti Paragrapho; hinc sit

(g) Adde dicta Tr. 8. Dist. 1. n. 14. & 15. Error conditionis, quis?

§. II.

De Impedimento Conditionis.

Impedim. § 4. **E**Tsi nomen *conditionis* satis amplum sit ad plura significanda; in proposito tamen ex communi usu loquendi denotat statum servilem, seu Servitutem propriè dictam, qualis olim plurimum fuit in usu. Unde per *Impedimentum Conditionis* intelligitur Error conditionis (de quo *num. prac.*) & tunc accidit, quando quis putatur esse liber, qui est servus propriè dictus. Et talis vulgò dicitur *Mancipium*: quale ita est Domini sui, ut illud Dominus possit ad libitum venundare. Hoc prænotato, sit

Conditio § 5. **CONCL. I.** Conditio servilis; sive Servitus propriè dicta, est impedimentum dirimens matrimonij, quando liber contrahit cum serva, vel libera cum servo, ignoratà ejus conditione servili. Ita communis; & habetur decisum *c. Si quis ingenuus 29. q. 2. & c. Ad nostram. de Conjugio servorum.*

Et quo jure? § 6. Existimant equidem plures Doctores, Conditionem servilem ignoratam dirimere matrimonium inter servum & liberam jure duntaxat Ecclesiastico; prout tenet Sanchez *lib. 7. de Matr. disp. 19. n. 16.* citans pro hac sententia multos Doctores. Verùm sententia, asserens, Conditionem servilem de Jure naturali irritare matrimonium; satis probabilis est, aut etiam probabilior: siquidem Error conditionis evacuat consentum, prout notat Magister Sententiarum *in 4. dist. 30.* atqui sine consensu matrimonium Jure naturæ est nullum. Accedit, quòd in toto Jure non reperiatur textus irritans, sed potius irritatio, seu nullitas talis matrimonij supponatur. Insuper in matrimonio fit permutatio corporum quoad usum matrimoniale: atqui servus propriè dictus non habet liberum usum sui corporis, sicuti liber; ergo liber ignorans ejus servitutem non censetur consentire in ipsum, neque potestatem corporis sui velle commutare cum potestate corporis servi, utpote quam ipse non habet; prout argumentatur Doctor Subtilis *4. Dist. 30. q. 1.*

Matrimo- § 7. **CONCL. II.** Nihilominus validum est matrimonium nium servo- servorum inter se, licet in eatur domino contradicente; quamvis per hoc non liberentur à consuetis servitijs domino suo præstandis. Ita habetur *cap. 1. de Conjugio servorum.* Et hoc extendunt Doctores communiter ad eum casum, quo servus, putans,

rans, se contrahere cum libera, contraxit cum serua: nam tunc non militat ratio *num. prac.* allata, cum quælibet pars æqualem sui ipsius potestatem transferat in aliam; neque error iste red- dat conditionem contrahentis deteriolem. Et hinc SS. Cano- nes duntaxat loquuntur de matrimonio liberi cum serua, vel e- contrà, ignoratâ eius conditione seruili, contracto, dum illud de- clarant esse invalidum.

58. CONCL. III. Si liber contrahit cum serua scienter, aut econtrà, validum est matrimonium: idemque dicendum, si prius quidem ignoratâ eius conditione seruili contraxit, postea tamen cognitâ rei veritate in matrimonium consensit, aut seruam car- naliter cognouit. Ita communis; habeturque decisum *c. Pro- posuit. & cap. ult. de Coniug. seruor.* Accedit ratio: quia quilibet po- test cedere juri suo.

59. CONCL. IV. Quando seruitus non est vera & propriè dicta, sed adscripticia solum, aut originaria, ejus error non diri- mit matrimonium. Ita Sanchez *cit. disp. 19. n. 9.* cum commu- ni. Ratio est: quia hæc seruitus non ita obsistit effectibus ma- trimonij, sicuti prior; unde nec ejus ignorantia censetur tolle- re sufficientem consensum pro matrimonio. Hinc Ecclesia nunquam legitur irritasse, vel irrita declarasse matrimonia cum talibus seruis ignoranter inita.

60. Ubi notandum, quòd communiter triplex assignetur genus Seruorum. Primò enim aliqui sunt *Servi propriè dicti*, qui ita sunt juris domini sui, ut eos venundare possit: & tales di- cuntur *Mancia*, de quibus loquitur præsens Impedimentum Conditionis. Secundò, alij dicuntur *Servi adscriptitij*; & sunt illi, qui glebæ, seu prædio cuiusdam colendo, sunt perpetuò addicti. Tertio, alij sunt *Servi originarij*; & sunt illi, qui ex adscriptitijs na- ti sunt.

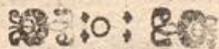
61. Porrò, quamvis hæc utraque posterior Seruitus, licèt antea ignorata, non sit impedimentum dirimens matrimonij, ut dictum: nihilominùs de jure Canonico Seruitum adscriptitij, tum originarij, prohibentur ad Sacros Ordines promoveri in- vicis suis dominis, & ante manumissionem inscriptis Episco- po exhibendam; ut habetur *cap. Generalis. & c. Admittuntur. dist. 54.*

Quid, si li-
ber e contrahat scienter cum serua

Aut seruitus non sit propriè dicta?

Triplex ge-
nus seruo-
rum, nimi-
rum
Mancia.
Seri ad-
scriptitij, &
Originarij.

Hi omnes prohibentur ad SS. O. di-
nes promoueri.

§ III.

De Impedimento Violentiæ.

Violentiæ,
quid?

62. **P**er vim, seu *Violentiam*, prout est unum ex Impedimentis dirimentibus matrimonij, aliud non intelligitur, quam metus gravis, atque iniuste incussus, inducens hominem ad contrahendum matrimonium, quod alioquin nullo modo contraxisset, nisi ad id metu illo, seu violentiâ, fuisset compulsus. Et matrimonium ex tali metu gravi, atque iniuste incussis, contractum, ipso jure nullum est, ac irritum; prout superius (h) jam dictum.

(h) Dist.
13. Quest.
3. n. 29. &
seqq.

§ IV.

De Impedimento Impotentia.

Impedi-
mentum
Impotentia,
quod?

63. **P**er *Impedimentum Impotentia* hoc loco intelligitur impotentia coeundi; seu inhabilitas ad habendam perfectam copulam conjugalem. Et de tali loquendo, sit

Dirimit
matrimo-
nium, si est
perpetua
impotentia.

64. CONCL. I. Impotentia, si est perpetua, cui per naturam vel artem subveniri non potest, simulque præcessit contractum matrimonialem, simpliciter impedit matrimonium contrahendum, & dirimit contractum, respectu cujuscunque est tale impedimentum. Ita communis; & habetur c. *Ex litteris*, & c. *Fraternitatis*, de *Frigidis & maleficiatis*.

Quid de
temporali?

65. Dicitur, si est perpetua. Nam temporalis v. g. propter febrim, aut aliam infirmitatem accidens, non dirimit matrimonium. Quinimò valet matrimonium in mortis articulo contractum cum concubina ad legitimandam prolem; prout tenet communis Doctorum, & praxis Ecclesiæ. Siquidem infirmi de se non habent impotentiam perpetuam, sed temporalem; & per accidens est, quod quandoque hic & nunc moriantur, sicque impotentia illa fiat perpetua.

Aut si im-
potentia su-
pervenit
matrimonio
jam contra-
cto?
Corollarium.

66. Additur etiam, si simulque præcessit contractum matrimonialem. Nam, si ejusmodi impotentia sive propter viri frigiditatem, sive ob maleficium, matrimonio jam contracto primùm superveniat, certum est, matrimonium non dirimi. Infertur proinde, quod talibus, utpote veris conjugibus, liceant tactus, & oscula ad ostendendum affectum conjugalem, dummodo ab-
sit

fit periculum pollutionis. Infertur ulterius, quòd talibus etiam licitum sit conari ad actum conjugalem, quamdiu spes probabilis superest, ipsum perficiendi intra vas naturale, licet aliquando præter intentionem pollutio contingat. Additur notanter, *quamdiu spes probabilis superest &c.* Nam si de consummatione ejus totaliter sit desperatum, tunc illis illicitus est accessus conjugalis. Sanchez *lib. 9. disp. 17. num. 18.* Layman *lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 11. & alij.*

67. Porrò in dubio, an impotentia præcesserit matrimonium, vel primùm postea supervenerit, præsumendum est eam præcessisse. Abbas *c. Fraternitatis. de Frigid. & malef. Engel eod. num. 10. & alij.*

68. In dubio autem, num impotentia sit perpetua, vel temporalis, tunc ad experiendum conceditur conjugibus spatium trium annorum, *c. Laudabilem eod.* Dicitur, *in dubio.* Nam si de impotentia perpetuâ constet, statim separatur matrimonium: quia dum constat de veritate, frustra adhibetur ulterior experientia. Poterunt tamen tales, si voluerint, cohabitare ut frater & soror: castè videlicet vivendo, & abstinendo ab omni commercio carnali. *arg. c. Consultationi. eod.*

69. CONCL. II. Castratio est Impedimentum dirimens matrimonij: & hinc perfectè Evnuchi (hoc est, utroque testiculo carentes) non sunt habiles ad illud contrahendum. Ita communis; & patet ex Bulla Sixti V. *Cum frequenter* (& habetur tom. 2. Bullarj Romani, *Constit. 59. dicti Pont.*) in qua declaratur, perfectè Evnuchos esse ad contrahendum inhabiles, eosque, qui jam contraxerant, iterùm separandos. Ratio est: quia, licet tales possint uti congressu, destituuntur tamen vero semine; ac proinde per se loquendo sunt inepti ad habendum bonum prolis, qui est finis primarius matrimonij.

70. CONCL. III. Nihilominus sola sterilitas non est impedimentum dirimens matrimonij. Ita communis. Ratio est: Tum quia steriles possunt uti naturali copulâ, quæ per accidens tantùm inepta est ad generandum, imò quandoque præter spem deservit ad generationem prolis: uti patet in Anna, matre Samuelis; Sancta Elisabeth, matre S. Joannis Baptistæ; & pluribus alijs. Tum quia matrimonium non solum propter bonum prolis, sed etiam in remedium concupiscentiæ permissum, atque inlicitum est.

In dubio an impotentia censetur id præcessisse?

Quid juris, si dubitetur, an ea sit perpetua?

Castratio est impedimentum dirimens matrimonij.

Non verò sola sterilitas.

Ddddddd

71. Quæ-

Impuberes
n validè cõ-
trahunt nisi
malitia sup-
pleat æta-
tem.

71. Quæres, an impuberes (id est, masculi ante decimum-
quartum, & fæminæ ante duodecimum ætatis annum com-
pletum) validè possint contrahere matrimonium? Resp. ne-
gativè, nisi in eis malitia suppleat ætatem; prout liquet ex *c. Pu-
beres. & cap. ult. de Desponsat. impuber.* cum concordantijs. Ratio
est: quia Ecclesia speciali jure disposuit, ut ejusmodi matrimo-
nia sint irrita; uti patet tum per jura allegata, tum ex *c. Attesta-
tioni. eod.* ubi impuberes contrahentes jubentur separari, nisi ma-
litia suppleat ætatem; id est, nisi citius sint doli capaces, simul-
que potentes ad actum conjugalem.

Idque ex
Jure Eccle-
siastico.

72. Dices. Impotentia temporalis non dirimit matrimo-
nium, ut dictum n. 65. atqui in impuberibus ad eam sola impotentia
temporalis; ergo. Resp. majorem esse veram, quantum est
ex natura rei: secus accedente jure Ecclesiastico, quo impube-
res, in quibus malitia non supplet ætatem, redduntur inhabiles
ad contrahendum matrimonium de præfenti. Nam, ut no-
tant Sanchez *lib. 7. de Matr. disp. 104. num. 9.* Herincx *disp. 6. de
Matrim. num. 85.* & alij, quamvis impuberes cæteroquin doli
capaces, non obstante impotentia temporali ad actum conjuga-
lem, spectato jure naturæ, possent validè contrahere matrimo-
nium (prout & puberes effecti validè contrahunt, non obstan-
te aliquâ impotentiâ temporali, vel superveniente, vel adhuc
ob complexionem tenellam durante) nihilominus impuberes
jure Ecclesiastico redduntur inhabiles ad contrahendum; nisi
malitiâ suppleante ætatem sint potentes ad actum conjugalem.
Ex quo ultimo infert Fagnanus *c. De illis. num. 38. de Desponsat. im-
pub.* quod istud impedimentum ætatis, à SS. Canonibus præfinitæ,
non sit absolutum, sed conditionale, nisi videlicet malitia sup-
pleat ætatem: quamvis ante eam ætatem asserenti hanc aptitu-
dinem, incumbat onus ipsam probandi, utpote qui præsum-
ptionem Juris contra se habet; iam Jus adeptâ pubertate, &
non antè, præsumit homines habiles ad actum matrimonia-
lem.

Corollaris.

§. V.

De Impedimento Ligaminis.

Impedim-
tum Liga-
minis,
quid?

73. **P**er *Impedimentum Ligaminis* intelligitur vinculum prioris
matrimonij, quo durante posterius est nullum, & irri-
tum. Verum de hoc ex professo dictum est superius
Distinct. præc. Quest. 4. per totum: ibi videatur.

§. VI.

§. VI.

De Impedimento Ordinis.

74. **P**er Impedimentum Ordinis illud intelligitur, quo Clerici in Sacris Ordinibus constituti, id est, Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri, fuerunt ab Ecclesia inhabiles redditi ad validè contrahendum matrimonium: ut patet ex c. Presbyteris, dist. 27. cum concordantijs, estque novissimè definitum in Concilio Trid. Sess. 24. can. 9. ibi: Si quis dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares Castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto &c. anathema sit.

Impedimē-
tum Ordi-
nis, quid?

75. Ex quibus verbis simul liquet, ac jam antea notavit Scotus 4. dist. 37. istud Impedimentum Ordinis oriri ex Jure duntaxat Ecclesiastico, quo tales ad contrahendum validè matrimonium redduntur inhabiles. Quinimò Clerici in Sacris constituti, si matrimonium contrahere præsumant, præterquam quòd nulliter ac invalidè contrahant, excommunicationis sententiam ipso facto incurrunt, juxta Clem. Eos qui. de Consang. & affinit.

Oritur ex
Jure Eccle-
siastico.

§. VII.

De Impedimento Voti.

76. **C**um Votum Castitatis aliud sit simplex, aliud solemne (i) conveniunt Doctores, solum Votum solemne Castitatis dirimere matrimonium, de quo proinde præfens Impedimentum intelligendum est: Votum autem simplex Castitatis non dirimit contractum, sed solum impedit contrahendum, prout patet ex c. un. de Voto in 6. Rationem hujus assignat Doctor Subtilis 4. dist. 38. circa finem: quia Ecclesia habentes Votum solemne Castitatis illegitimavit ad contrahendum matrimonium, non autem habentes Votum duntaxat simplex. Et hoc rationabiliter factum fuit: quia ille se posuit in potestate Ecclesie quantum ad oppositum ejus, ad quod est contractus matrimonii, non verò iste habens duntaxat Votum simplex Castitatis; & hinc noluit Ecclesia hunc illegitimare ad contrahendum matrimonium, sed eum reliquit iudicio Divino.

(i) Ut di-
ctum Tr. 6.
Dist. 3. n.
8. & 9.
Votum so-
lemne Ca-
stitatis diri-
mit matri-
monium,
non sim-
plex; cur?

77. Cæterum ab hac generali doctrina excipi debent Vota simplicia, in Societate JESU post absolutum biennium Novitiatùs

Quid de vo-
tis simplici-
bus Socie-
tatis JESU?

D d d d d d a

tiatús emitti solita: nam eiusmodi Votum simplex Castitatis, ante legitimam è Societate dimissionem, non solum impedit matrimonium contrahendum, sed etiam dirimit contractum: prout constat ex Bulla Gregorij XIII. *Ascendente Domino* (& habetur tom 2. Bullarj Romani, *Constit. 59. dicti Pont.*) ubi §. 22. omnes ad sic contrahendum inhabiles declarantur, ipsique contractus annullantur. Et merito: nam etiam tales Professj specialiter quoad hoc se posuerunt in potestate Ecclesiæ.

§. VIII.

De Impedimento Disparitatis Cultús.

Impedimē-
tum Dispa-
ritatis Cul-
tús, quod?

78. **P**er *Impedimentum Disparitatis Cultús*, seu *Disparis Cultús*, aliud non intelligitur, quam illud, quod oritur ex disparitate in Fide: qualis Disparitas in Cultu, seu Fide, datur inter eas personas, quarum una est fidelis seu baptizata, altera verò infidelis & non baptizata. Et talis Cultús Disparitas est Impedimentum dirimens matrimonij, ita ut defectò persona fidelis cum infideli validè contrahere non possit.

Solvitur in
Antia.]

79. Nec obstat, quòd S. Monica nupserit Patritio cuidam gentili, & S. Clotildis Clodoveo Francorum Regi adhuc gentili. Resp. enim, id tunc validè factum, eò quòd vel illo tempore necdum ab Ecclesia fuerint annullata & irritata talia matrimonia, quæ fuerunt contracta inter fidelem & infidelem; vel certè ob rationabilem causam tunc prædictæ personæ obtinuerint legitimam dispensationem. Siquidem hanc Cultús Disparitatem solo Jure Ecclesiastico irritare matrimonium, eò quòd Ecclesia illegitimaverit Fidelem respectu Infidelis, notat Scotus 4. *Dist. 39. §. De secundo*, estque communis.

Alia Cultús
Disparitas,
quæ est in-
ter C. holi-
cos, & Hæ-
reticos,
Hæc impe-
dit matri-
monium.

80. Præter hanc Cultús Disparitatem, quæ intercedit inter fidelem ac Infidelem, datur adhuc alius Dispar Cultus, qui reperitur inter eas personas, quarum utraque est baptizata, una tamen est Catholica, altero verò hæretica, vel apostata à Fide: nam etiam tales personæ habent disparem cultum; seu Fidem. Caterùm hæc Fidei, seu Cultús Disparitas non dirimit matrimonium, quamvis illud contrahendum *impediat*: ac proinde persona Catholica validè quidem potest contrahere matrimonium cum hæretica, non tamen licitè; tum talia matrimonia prohibeantur *c. Cave. & c. Non oportet, 28. q. 1.* Sanchez *lib. 7. disp. 72.* cum communi.

81. Excipe tamen cum eodem Sanchez loca illa, in quibus ^{quod limitatur.} Hæretici cum Catholicis permixti vivunt, ut in Germania, Gallia, Polonia: in his enim ex consuetudine receptâ, & toleratâ, licent conjugia personæ Catholicæ cum hæretica, dummodò Catholica liberè, & absque subversionis periculo, permittatur in Fide permanere.

82. Pacta verò, quæ quandoque in talibus conjugijs ineuntur, ut quidam ex liberis nascituris Catholicæ Fidei, alij verò hæresi adhæreant, sunt prorsus impia & irrita: cum pugnent contra Jus naturale, & Divinum, quo tenentur parentes prolem in vera Fide educare, eique media ad salutem consequendam necessaria subministrare. ^{Pacta de parte liberorum in hæresi educanda, sunt impia.}

83. Quia insuper ex matrimonijs Catholicorum cum Hæreticis communiter majora eveniunt mala, quàm bona, utputâ pertractio conjugis Catholicæ ad hæresin, vel saltem violatorem Legum Ecclesiasticarum; rixæ, & dissensiones inter ipsosmet conjuges; periculum manifestum perversionis liberorum nasciturorum, ac hujusmodi. Hinc præter Ritualia Diocesana, strictè circa hoc observanda, meritò notant Doctores, Parochis esse attendendum, ut, quoad possunt, sese opponant talibus conjugijs, neque ipsis assistant, nisi ineantur ex justa causa, & sine morali periculo subversionis: nunquam autem ijs, quorum Sponsi paciscuntur de parte liberorum educanda in hæresi: ne quoquo modo videantur consentire in pacta illicita, Jurique naturali ac Divino de legitima prolium educatione, atque instructione in vera Fide, repugnantia. Gobat *tract. 9. Theol. Experim. n. 220.* & alij.

§. IX.

De Impedimento Criminis.

84. **P**er *Impedimentum Criminis*, intelligitur Impedimentum dirimens matrimonij, quod ex aliquo gravi crimine ortum habet. Et quidem spectato Jure communi antiquo (nam Concilium Trident. *Sess. 24. de Ref. matr. cap. 6.* addidit Impedimentum ex Raptu proveniens) duplex est hujusmodi crimen, videlicet Machinatio in mortem conjugis, & Adulterium: quamvis hæc non semper dirimant matrimonium, sed in sequentibus duntaxat casibus. ^{Impedimentum Criminis, quid, & unde oritur?}

Ddddddd ;

85. Ita-

Machinatio in mortem conjugis dirimit matrimonium, quando fit pari consensu? 85. Itaque Machinatio in mortem conjugis tunc dirimit matrimonium, quando vel pari consensu viri & mulieris committitur uxoricidium effectu secuto; vel quando uxoricidium conjungitur cum adulterio. Ita communis. Prima pars patet ex *c. Laudabilem, de Convers. Infidel.* ubi dicitur, quod Saraceni, qui quarundam Christianarum viros earum insidijs, & machinationibus occiderunt, postea conversi ad fidem non possint hasce mulieres Christianas habere in conjuges. Concordat *c. Si quis vivente, 31. q. 1.*

Vel conjungitur cum adulterio. 86. Altera pars habetur *c. Super hoc, & c. Significasti, De eo qui duxit in matrim.* &c. Et quidem in tali casu, quando adulterium jungitur uxoricidio, sufficit ad istud Impedimentum incurrendum, quod alterutra pars, nimirum vel adulter, vel adultera fuerit machinata in mortem conjugis, effectu tamen secuto; si ve deinde fidem dederint, quod conjugem defunctam velint invicem nubere, si ve non. Patet hoc ex *cit. c. Super hoc, eod. ibi: Si adultera est in mortem uxoris aliquid machinata, si ve fidem dederit, si ve non, quod ea defuncta hanc esset ducturus, secundum Canones ab ejus consortio prohibetur; & haec prohibitio perpetuo servanda est.* Ita videlicet perpetuo, ut nedum impediatur matrimonium contrahendum, sed etiam dirimat jam contractum; prout explicat Abbas ibidem, & sequuntur alij.

Adulteriū, in quibus casibus dirimit Matrimonium? 87. Quantum attinet alterum crimen, tunc adulterium impedit matrimonium contrahendum, ac dirimit contractum inter adulterum & adulteram, quando vel cum adulterio concurrat machinatio in mortem conjugis, ut proximè dictum. Vel quando unà cum adulterio intervenit fidei datio mutua de contrahendo inter se matrimonio post mortem conjugis, *arg. c. Significasti, eod. juncto. c. Relatum, 31. q. 1.* Vel quando contractus matrimonij de facto (nam de jure non valet) cum adultera inicus est, vivente adhuc priore conjugem; prout liquet ex *c. Significavit, & c. Ex litterarum, De eo qui duxit in matrimonium &c.* Verum pro clariori dictorum intelligentia,

Quatuor conditiones ut uxoricidium dirimit matrimonium? 88. Quæritur I. Quæ conditiones requirantur ad hoc, ut crimen uxoricidij inducat dictum impedimentum? Resp. Quatuor ad hoc debere concurrere. I. Ut unus conjugum verè, physicè, vel moraliter, extiterit causa necis consorti illatæ. Et hinc sola rati habitio ejus non sufficit: nam hæc non est causa occisionis, neque influit in eam, sed hanc supponit. Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp. 78. n. 6.* Herincx *disp. 6. n. 73.* Bonacina, & alij.

89. II.

89. II. Ut vel occasione conjugis accedat adulterium, licet non interveniat mutua conspiratio; vel si adulterium desit, ambo, qui contrahere volunt, conspirarint in necem alterius conjugis. II.

90. III. Ut mors realiter sequatur, & ex vi actionis illatum: nam in materia poenali, & odiosa, verba cum effectu accipienda sunt, c. *Hec autem verba. de poenit. dist. 1.* Unde si machinatio in mortem conjugis caruit effectu, vel mors ejusdem aliunde consequatur, v. g. ex incuria Medici, vel Chyrurgi, non confurgit illud Impedimentum. III.

91. IV. Ut vir & femina ad finem contrahendi machinentur, atque inferant mortem: etsi enim haec conditio nullo claro textu habeatur expressa, colligitur tamen tum ex c. *Si quis vivente. 31. q. 1.* Tum ex fine hujus impedimenti, quod indutum fuit, ne conjunx conjugem occidere praesumat, ut soluto priori matrimonio possit matrimonium inire cum alia persona, quam deamat. Sanchez cit. *disp. 88. n. 13.* Bonacina, Herincx, Matrius, Sannig, & alij; quamvis non desint, qui negant, hanc conditionem requiri. IV.

92. Quæritur II. Utrum ad incurrendum hoc impedimentum requiratur, ut occisio sit uxoris; ac proinde illud non confurgat, si uxor virum suum occidat ad contrahendum cum adultero? Affirmant nonnulli, eò quòd cit. c. *Significasti. De eo, qui duxit in matrim. &c. de solo uxoricidio, seu machinatione in mortem uxoris, fiat mentio. Dicendum tamen est cum Sanchez lib. 7. disp. 78. n. 8. & communi aliorum, hoc impedimentum confurgere etiam, si uxor virum occidat, arg. c. *Laudabilem. de Convers. infidel.* ubi dicitur, hoc impedimentum contraxisse mulieres, quæ viros suos occiderunt. Concordat c. *Si quis vivente. 31. q. 1.* ibi: *Nisi forte vir. aut mulier, virum qui mortuus fuerat, occidisse notetur.* Accedit, quòd de correlativis idem sit judicium; ut notat Layman c. *Translato. num. 5. & 6. de Constitution.* An hoc impedimentum oriatur, si uxor occidat virum?*

93. Quæritur III. Quæ conditiones requirantur ad hoc, ut crimen adulterij inducat Impedimentum dirimens? Resp. Si adulterium contingat absque machinatione in mortem conjugis, requiri sequentia. I. Ut cum adulterio interveniat promissio de incedendo matrimonio post mortem conjugis, vel contractus ejus de presenti: quamvis nihil referat, sive talis mutua fidei datio præcesserit adulterium, sive hoc illam antecesserit, dummodo concurrant ambo durante priori matrimonio. II. Ut promissio Quæ requiruntur, ut adulterium dirimat matrimonium?

fio

fitio illa sic facta serio: ficta enim promissio non sufficit, cum revera nulla sit. III. Ut copula fuerit perfecta, siue sufficiens ad generationem; nam sola pollutio, aut emissio seminis extra vas, non sufficit: siquidem materia ista est poenalis, ac proinde requirit adulterium perfectum. IV. Ut utraque pars formale adulterium commiserit: unde si adultera ignorat, comparem esse matrimonio ligatam, huiusmodi impedimentum non incurritur. Sanchez *lib. 7. de Matr. disp. 79.* Herincx, Sannig, & alij.

§. X.

De Impedimento Cognationis, tum Carnalis, tum Spiritualis, ac Legalis.

Cognatio carnalis, quid? 94. **C**ognatio Carnalis, est conjunctio personarum ex eo procedens, quod una per carnalem propagationem descendat ab altera, vel ambæ ab eadem tertia. Et dicitur alio nomine *Consanguinitas*, quasi *sanguinis unitas*, à *ly con* & *sanguine*: eò quod ejusmodi personæ descendant ab uno communi sanguine.

Stipes, Linea consanguinitatis, quid? 95. Cæterum persona, à qua plures carnali propagatione descendunt, vocatur *Stipes*. Deinde *Linea consanguinitatis* aliud non est, quam ordo, siue collectio personarum inter se consanguinitate junctarum. Et hæc postmodum dividitur in *Lineam rectam*, & *Lineam transversalem* seu *collateralem*.

Linea recta, Descendens, & Ascendens; 96. *Linea recta* consanguinitatis est ordo personarum consanguinitate junctarum, quarum una descendit ab altera. Et hæc subdividitur in *Lineam descendentem*, quæ est à persona propagante ad propagatam, v. g. à patre ad filium, ac nepotes suos: & *in Ascendentem*, quæ est vicissim à persona propagata ad propagantem, v. g. à filio ad patrem, à nepote ad Avum, Proavum, Abavum, Atavum, Tritavum, & sic deinceps ascendendo usque ad Adam.

Linea transversalis seu collateralis, quæ? 97. Porro *Linea transversalis*, seu *collateralis consanguinitatis*, est ordo, seu collectio personarum sanguine junctarum, quarum una non descendit ab altera, sed ambæ ab eadem tertia: ut frater & soror ab eodem patre, duo patruels ab eodem Avo, &c.

98. Ul-

98. Ulterius in hisce Lineis dantur diversi Gradus consanguinitatis : ubi per *Gradum consanguinitatis*, intelligitur determinata propinquitas personæ ad personam secundum consanguinitatem. Gradus consanguinitatis, quid?

99. Quamvis autem olim Consanguinitas in Linea transversali usque ad septimum gradum impediverit matrimonium contrahendum, & contractum irritaverit; ut constat ex *c. De affinitate. & c. Nullum. & c. Progeniem. 35. c. 3.* cum concordantijs. Postmodum tamen hæc prohibitio modificata fuit, atque reducta usque ad quartum Gradum consanguinitatis inclusivè; uti habetur *c. Non debet. de Consanguinit. & affinit.* Quousque olim impediverit. & defecto impediant matrimonium?

100. Ut autem facilius intelligatur, inter quas personas defecto Consanguinitas impediat matrimonium contrahendum, ac dirimat contractum, ponitur in Jure Canonico post Librum VI. Decretalium, *Arbor Consanguinitatis* in hunc modum.

Hic inseratur Arbor Consanguinitatis.

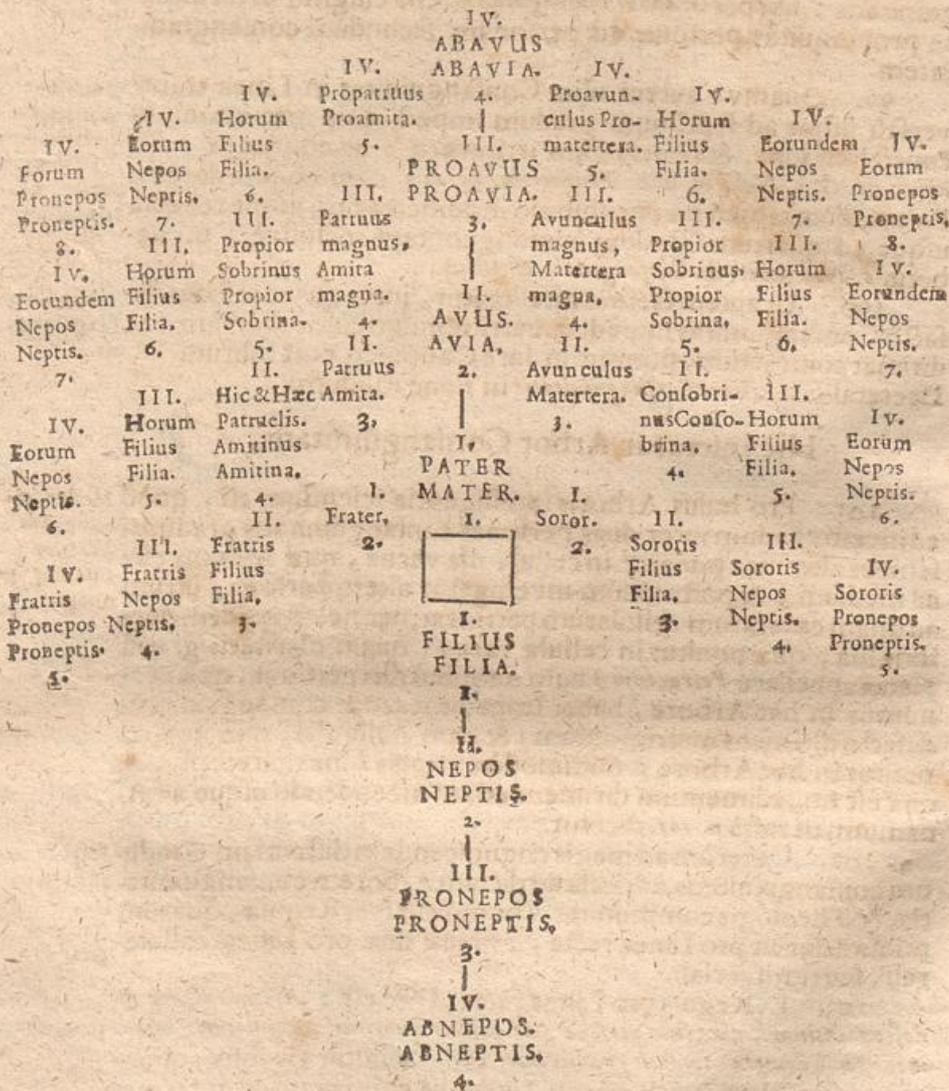
101. Pro hujus Arboris intelligentia sciendum est, quod ad investigandum inter duas personas consanguinitatis gradum, semper alterutra ponatur in cellula illa vacua, quæ habetur circa medium; & postmodum investigetur altera persona, utrum ad unam cæterarum cellularum pertineat, nec ne. Siquidem persona illa, quæ ponitur in cellula vacua (quam claritatis gratiâ placet appellare *Petrucium*) cum omnibus illis personis, quæ cernuntur in hac Arbore, habet Impedimentum consanguinitatis defecto dirimens matrimonium, & cum nulla alia, quæ non reperitur in hac Arbore: dummodò excipias Lineam rectam, in qua est impedimentum dirimens etiam ascendendo usque ad Adamum, ut infra n. 107. dicitur. Modus intelligendi Arborem Consanguinitatis.

102. Cæterum ad magis cognoscendam distantiam Graduum consanguinitatis, à Glossa ad dictam Arborem consanguinitatis, & Theologis communiter, ponuntur tres Regulæ, quarum prima deseruit pro Linea recta, reliquæ duæ pro Linea collateralis, seu transversali. Regulæ tres ad cognoscendam distantiam Graduum consanguinitatis.

103. I. Regula pro Linea recta, Hæc est: *Ascendentium & descendentium, quot sunt persona, de quibus queritur, computatis intermedijs unâ demptâ, tot sunt gradus inter eas.* Si igitur vis scire, quantum distet Abavus a Petrucio, utroque computato ac intermedijs, inveniuntur quinque personæ: deme unam, utpote Superiorem.

Eeeeeee tem,

*Non gignunt dextros, qui stant in parte sinistra,
Læva dat uxores, dat tibi dextra mares.*

HÆCEST ARBOR CONSANGUINITATIS.

tem, & quatuor sunt gradus, qui etiam per appositum in Arbore consanguinitatis numerum indicantur. Et idem fit in alijs.

104. II. Regula pro Linea collateralis æquali, hæc est: *Collateralium in linea aequali, quoto gradu quis distat à communi stipite, toto gradu distat inter se.* secundum computationem Juris Canonici. Sic v. g. Petrucius & Pronepos Propatru sui, cum æqualiter distent quatuor gradibus ab Abavo, qui est utriusque Stipes, etiam inter se distant quatuor gradibus; uti denotat numerus Latinus appositus à parte superiori cellula.

II. Pro Linea collateralis æquali.

105. III. Regula pro Linea collateralis inæquali, hæc est: *Collateralium in linea inæquali, quoto gradu remotior distat à communi stipite, toto distat inter se.* Sic Petrucius, & Neptis fratris sui, distant inter se tribus gradibus: nam quamvis à Patre suo, qui est Stipes utriusque, Petrucius solum uno gradu distat, tamen Neptis fratris sui distat ab hoc Stipite tribus gradibus: adeoque inter ipsam & Petrucium erunt tres gradus consanguinitatis, secundum Canones; prout designat superior cellula numerus in Arbore Consanguinitatis appositus.

III. Pro Linea collateralis inæquali.

106. Dicitur, secundum Canones. Nam dictæ tres Regulae solum valent secundum computationem Juris Canonici in ordine ad investigandum Impedimenta matrimonii: ceterum secundum Leges Civiles, quæ pro fine habent distributionem hæreditatis inter amicos defunctorum, aliter computantur Gradus consanguinitatis. Siquidem secundum Jus Civile, sive in Linea recta, sive in collateralis, quot sunt personæ, de quibus queritur, computatis intermedijs, unâ demptâ, tot sunt gradus inter eas. Hinc inter Petrucium ac Pronepotem Propatru sui, secundum Jus Civile, sunt octo gradus, quamvis secundum Canones sint solum quatuor; prout hanc distantiam graduum secundum computationem Juris Civilis denotat numerus inferior, in præallegata Arbore Consanguinitatis cipharis Germanicis expressus: ubi distantiam graduum consanguinitatis secundum Jus Canonicum denotat numerus superior, sive Latinus.

Hæc Regulae procedunt secundum Canones: quid de Jure Civili?

107. Quæres autem, quo jure gradus consanguinitatis dirimant matrimonium? Resp. I. Certum est, in primo gradu Lineæ rectæ, id est, inter parentes & liberos, jure naturæ dirimi matrimonium. Hinc non solum omnes Gentes bene instructæ ex naturali lumine hujusmodi nuptias deestatae sunt; sed etiam Adamus, afflatu Spiritus sancti, exclusit parentes à coniugijs liberorum, Genes. 2. dicens: *Propter hoc relinquet homo patrem suum,*

In primo gradu consanguinitatis Lineæ rectæ dirimitur matrimonium jure naturæ.

Quid de alijs gradibus Lineæ rectæ ?
 & matrem, & adhaerebit uxori suæ. Quinimò Doctor Subtilis in 4. dist. 40. §. De secundo. & plurimi alij, extendunt hanc prohibitionem, ac irrationem matrimonij Jure naturæ, ad quemcunque gradum Lineæ rectæ in infinitum, aded, ut si hodie viveret Adam, non posset cum aliqua, præter solam Hevam, matrimonium contrahere: siquidem omnes ascendentes habent rationem principij, ac genitoris respectu descendentium. Sunt quidem nonnulli contrarium tenentes: sed eorum sententia, ob brevitatem vitæ humanæ, in praxi locum habere non videtur.

Quid de secundo, & ulteriori gradu Lineæ collateralis?
 108. Resp. II. Consanguinitas in secundo, tertio, & ulteriori gradu Lineæ collateralis, Jure duntaxat Ecclesiastico dirimit matrimonium. Ita certa, & communis. Hinc c. Gaudeamus. de Divortijs, decisum habetur, quòd Infideles in secundo, vel ulteriori gradu conjuncti, cum constitutionibus Canonicis non arctentur, matrimonialiter copulari liberè possint, neque separandi sint, si postmodum ad Fidem convertantur. Insuper Concilium Trident. Sess. 24. cap. 5. de Reform. matr. concedit inter magnos Principes, & ob publicam causam, in secundo consanguinitatis gradu dispensari posse: & consequenter is Jure naturæ non impedit matrimonium, cum in eo Pontifex dispensare non valeat.

In primo hujus gradu dirimitur matrimonium Jure naturæ.
 109. Resp. III. In solo primo gradu consanguinitatis Lineæ collateralis, nempe inter fratres & sorores, est interdictum, ac irritum Jure naturæ matrimonium. Ita innuit Scorus in 4. dist. 40. q. un. dum solvit rationes oppositæ sententiæ; Sanchez lib. 7. de Marr. disp. 52. num. 11. & alij. Ratio est: quia inter fratres & sorores est innatus quidam pudor, ac naturalis reverentia, cui valdè adversatur actus conjugalis. Et hinc omnes Nationes benè instructæ, solo lumine naturali ductæ, ab hujusmodi matrimonijs abstinent, & quæstalia quondam permittebant, reputabantur barbaræ.

Solvitur instantia de Cain.
 110. Nec obstat, quòd Cain ab initio Mundi duxerit suam sororem. Resp. enim cum Doctore nostro loc. cit. illud fuisse necessitatis à principio Mundi; quia non erant aliæ fæminæ, nisi sorores.

Sarai, quomodo fuerit soror Abraham?
 111. Quòd si urgeas. Multiplicato jam genere humano Abraham, vir Sanctissimus, duxit Sarai sororem suam; prout ipsemet fatetur Gen. 20. de Sarai dicens: Verè soror mea est, filia patris mei, & non filia matris meæ. Resp. hoc dici, quia Sarai fuerat
 con-

confanguinea Abrahamæ : nam, ut inquit D. Augustinus, relatus
6. *Quæritur*, 22. q. 3. Sarai Abrahamæ soror dicitur, quia filia fratris e-
rat, id est, genita ex Aran fratre suo. Siquidem in S. Scriptura
etiam Contanguinei dicuntur quandoque Fratres, & Sorores;
juxta quod nonnulli ad Christum dixerunt, Marci cap. 3. *Ecce*
mater tua & fratres tui (id est confanguinei) *foris quarunt te*. Et
Tobias junior vocat Saram conjugem, sororem suam, *Tob. cap.*
8. quæ tamen fuit solum confanguinea ipsius, uti patet ex *capite 7.*
Quinimò observat D. Thomas *part. 3. q. 28. art. 3. ad 5.* quòd in S.
Scriptura dicantur Fratres quatuor modis, videlicet natura, gen-
te, cognatione & affectu.

Confanguinei quando-
que dicun-
tur Fratres,
& Sorores.

Fratres di-
cuntur qua-
tuor modis.

De Cognatione Spirituali.

112. **C**ognatio Spiritualis, prout est Impedimentum dirimens
matrimonij, est vinculum contractum ex dispen-
satione Sacramenti Baptismi, & Confirmationis. Et
notanter tantummodò hæc duo Sacramenta exprimuntur;
quia, ut dicitur *cap. Quamvis de Cognat. spirit.* ex datione alio-
rum Sacramentorum, præter Baptismum & Confirmationem,
Cognatio Spiritualis nequaquam oritur, quæ matrimonium im-
pediat, aut dissolvat.

Cognatio
Spiritualis,
quæ ?

113. Licet verò olim Cognatio Spiritualis ad plures perso-
nas fuerit extensa, defactò tamen propter novam Constitutio-
nem Concilij Trid. *Sess. 24. de Reform. matr. cap. 2.* ea ex Sacra-
mento Baptismi solum oritur inter baptizantem & baptizatum;
baptizatique patrem & matrem; & rursus inter tenentem ac
baptizatum, baptizatque patrem & matrem, & inter nullas
alias personas. Porro Tenens alio nomine dicitur *Patrinus*, vel
Matrina.

Ad quas
personas
extendatur
ex Sacra-
mento Ba-
ptismi?

114. Similiter ex Sacramento Confirmationis solum ori-
tur Cognatio Spiritualis inter confirmantem & confirmatum,
confirmatque patrem & matrem; ac inter tenentem & confir-
matum, confirmatque patrem & matrem, & inter nullas alias
personas. Ita Concilium Trid. *loc. cit.*

Et Confir-
mationis ?

De Cognatione Legali.

115. **Q**uantum attinet ad Cognationem Legalem, ea ori-
tur inter certas personas ex adoptione alicujus in fi-
lium, vel filiam; quæ tamen defactò rarius accidit. quid?
Et quidem ex ista Cognatione Legali contrahitur Impedimen-
tum.

Cognatio
Legalis,
quid?

Eccesse 3.

tum.

Et inter
quas perso-
nas inducat
impedimē-
tum diri-
mens ma-
trimonium?

tum dirimens matrimonium inter sequentes personas. I. Inter adoptantem & adoptatum, hujusque filios & filias. II. Inter adoptantem, & uxorem adoptati; & vicissim inter adoptatum, uxoremque adoptantis. III. Inter personam adoptatam ac prolem naturalem adoptantis, datur impedimentum dirimens matrimonium, quamdiu durat adoptatio: quod si cesseret adoptatio, etiam cessat impedimentum hoc inter personam adoptatam, ac prolem adoptantis. Sanchez lib. 7. de Matr. disp. 83. & alij; atque desumitur ex c. Ita diligere. 30. q. 1. cum concordantijs.

§. XI.

De Impedimento Affinitatis.

Affinitas,
quid?

Ejus olim
etiam fuerunt
genera.

116. **A**ffinitas bene definitur à Doctore Subtili in 4. dist. 41. q. 1m. quod sit vinculum quoddam personæ ad personam, ex copula carnali cum persona alteri consanguinea contractum. Porro antiquitus tria fuerunt genera Affinitatis, de quibus fit mentio in c. Non debet. de Consang. & affinit. atque amplius declarantur per Glossam, quæ habetur c. Primo gradu. 35. q. 5. in Arbore Affinitatis. §. Genus affinitatis, ubi ait: Si is, qui est mihi conjunctus in secundo gradu consanguinitatis, cognoscit mulierem, illa est mihi conjuncta in secundo gradu affinitatis, & primo genere: Si alius eam lem cognoscit, ille (juxta jura antiqua) attinet mihi secundo genere affinitatis, & secundo gradu: Si iste aliam adhuc mulierem cognoscit, illa attinet mihi tertio genere affinitatis, & secundo gradu. Quia tamen defacto videtur primum duntaxat genus Affinitatis (nam secundum, & tertium Affinitatis genus, ob magnas inde subortas difficultates, sublatum fuit in Concilio Generali, sive Lateranensi, celebrato sub Innocentio III. prout habetur cit. c. Non debet. de Consang. & affinit.) hinc impræsentiarum sermo erit de solo primo genere Affinitatis.

Unde oria-
tur?

117. Porro hoc vinculum, ac Impedimentum Affinitatis, non solum confurgit ex actu matrimoniali perfecto & completo, per quam vir & femina fiunt una caro, sed etiam ex actu fornicationis perfecto; juxta illud D. Apostoli 1. Corinth. 6. *Annefcitis, quoniam qui adheret meretrici, unum corpus efficitur?* Quod ut melius intelligatur, fit

Et inter
quas perso-
nas?

118. CONCL. I. Affinitas oritur solum inter virum, & consanguineos mulieris à se carnaliter cognitæ; ac econtrà inter hanc

hanc mulierem, & consanguineos illius viri: nulla verò oritur affinitas inter consanguineos viri, & consanguineos mulieris. Ita communis; & habetur clarè c. Quod super his, de Consang. & affinit.

119. Unde sequitur, atque habetur cit. c. Quod super his. eod. Corollarium notabile.
 Quòd pater & filius ex una parte, possint contrahere matrimonium cum matre & filia ex altera parte: item possunt duo fratres contrahere cum duabus sororibus. Econtrà verò vir, mortuà suà conjugē, nullam potest ducere ex consanguineis suæ conjugis defunctæ intra gradus à Jure prohibitos: nam Impedimentum Affinitatis est perpetuum, nec tollitur per mortem conjugis.

120. CONCL. II. Gradus Affinitatis mensurantur juxta gradus Consanguinitatis, ita, ut quotò gradu consanguinitatis est quis conjunctus personæ carnaliter cognitæ, totò gradu affinitatis is sit conjunctus alteri personæ, quæ eam cognovit; & econversò. Ita communis. Hinc Petrus fit affinis omnibus consanguineis Annæ à se carnaliter cognitæ, & quidem in eodem gradu affinitatis, in quo consanguinei Annæ sunt huic consanguinitate juncti; & econtrà Anna fit affinis omnibus consanguineis Petri in eodem gradu affinitatis, in quo hi sunt Petro consanguinitate juncti. Unde facile hoc intelligi poterit ex Arbore consanguinitatis suprà appositâ, si ambæ personæ carnaliter cognitæ, ac proin factæ una caro, ponantur in cellula vacua, & postmodum una pars investiget consanguineos alterius partis una cum gradu consanguinitatis, & econtrà.

121. CONCL. III. Affinitas dirimit matrimonium, sive oriatur ex copula licita seu conjugali, sive ex illicita seu fornicaria: cum hoc tamen discrimine, quòd affinitas orta ex actu conjugali, seu licito, sit impedimentum matrimonij usque ad quartum gradum inclusivè; orta verò ex actu fornicario, seu illicito, defactò sit impedimentum dirimens matrimonij tantum usque ad secundum gradum affinitatis inclusivè. Ita communis. Et quidem prima pars habetur clarissimè c. Non debet. de Consang. & affinit. Altera verò pars, loquens de Impedimento affinitatis ex fornicatione contractæ, patet ex Concilio Trid. Sess. 24. de Reform. matr. c. 4. Verùm occasione horum,

122. Quæres, quo jure affinitas oriatur, & dirimat matrimonium? Ubi sciendum, quòd aliud sit, quærere, an affinitas oriatur Jure naturali, sive sit vinculum naturale; & aliud, an Jure naturæ dirimat matrimonium: nam etiam consanguinitas in secundo, vel ulterioribus gradibus, consurgit Jure naturæ, nec

Gradus Affinitatis mensurantur juxta gradus consanguinitatis, quomodo?

Affinitas, in quo gradu dirimat matrimonium?

Et quo jure?

nec tamen Jure naturæ dirimit matrimonium. Unde Infidelis validè contrahit matrimonium in secundo consanguinitatis gradu; sed si id iniret post susceptum Baptismum, invalidè contraheret, non obitante, quòd consanguinei jam ante conversionem ejus nati fuissent. Hoc prænotato,

Affinitas ex
copula con-
jugali, est
vinculum
naturale.
123. Resp. I. Affinitas ex copula conjugali, est vinculum naturale, atque oritur ex Jure naturæ, & non mero Jure Ecclesiastico. Ita Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 66. num. 4. & alij communiter. Probatum hoc ex illo Protoparèntis nostri, Genes. cap. 2. *Et erunt duo in carne una.* Atqui, ut infert S. Gregorius Papa, relatus c. Fraternitatis. 35. q. 10. *Si una caro sunt, quomodo potest aliquis eorum propinquus pertinere uni, nisi pertineat alteri? Hoc minime posse fieri credendum est.* Accedit sensus communis, & praxis omnium Nationum, quæ idcirco, ad indicandum istud naturale vinculum Affinitatis, utuntur proprijs nominibus, ut *Socer, Soorus, Gener, Nurus, Viricus, Noverca, Privignus, Privigna, &c.*

An in Linea
collaterali
Jure naturæ
dirimat ma-
trimonium?
124. Resp. II. Nullus gradus Affinitatis in Linea collaterali, Jure naturæ dirimit matrimonium; quamvis aliquam præferat indecentiam naturalem, nisi justâ causâ cohonestetur. Ita desumitur ex cap. ult. de Divortijs, ubi ex dispensatione Ecclesiæ permittitur, ut conversi ad Fidem Catholicam matrimonijs contractis cum relictis fratrum utantur. Accedit, quòd Jacob Patriarcha Sanctissimus duxerit Rachel, & Liam, sorores, Genes. 29. Et Lex Mosaica, Deuter. 27. jussit, ut frater duceret uxorem fratris sine liberis defuncti, ei que suscitaret semen. Atqui hæc omnia fieri nequirent, si affinitas in primo gradu Lineæ collateralis Jure naturæ dirimeret matrimonium; ergo non sic dirimit.

Vel saltem
in Linea re-
cta?
125. Resp. III. An Affinitas in Linea recta dirimat matrimonium Jure naturæ; variant Doctores. Et quidem Sanchez loc. cit. num. 7. cum multis alijs, negativè respondet. Verùm sententia affirmativa videtur tenenda: tum quia 1. Corinth. 5. Apostolus hoc, quòd uxorem patris sui aliquis habeat, appellat fornicationem, qualis nec inter Gentes auditur. Tum quia can. Si vir. 35. q. 3. ex S. Augustino refertur: *Si vir & uxor non jam duo, sed una caro sunt, non aliter est nurus reputanda, quam filia.*

Atqui inter filiam Jure naturæ irritum est matrimonium; ergo.

¶ (o) ¶

S. XII. De

§. XII.

De Impedimento Justitiæ publicæ Honestatis.

126. **P**er *Impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis*, intelligitur Impedimentum Jure Ecclesiastico dirimens matrimonium, ex sponsalibus proveniens. Et dicitur *publica Honestas*: quia ob naturalem quandam honestatem id ab Ecclesia introductum fuit, eò quòd per sponsalia, sive de futuro, sive de præsentem (hoc est, matrimonio rato nondum consummato) jam oriatur conjunctio animorum; ac proinde honestum sit, ut consanguineis unius sponsi interdicator matrimonium cum altero sponso.

Impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis, quid?

127. Et quidem Jure antiquo extendebatur hoc Impedimentum ad consanguineos sponsi respectu sponsæ, & vicissim ad consanguineos sponsæ respectu sponsi, usque ad quartum gradum, *arg. c. Sponsam. de Sponsalib.* Simulque oriebatur ex quibusvis sponsalibus puris, & certis, etiam si fuissent invalida, dummodò non essent invalida ex defectu consensûs; prout habetur *cap. un. de Sponsalib. in 6.*

Ad quos gradus olim extendebatur?

128. Verùm rigor iste Juris antiqui, ob plurimos emergentes casus, atque difficultates, novissimè correctus, atque temperatus est in Concilio Trid. *Sess. 24. c. 3. de Reform. matr.* ubi sic statuitur: *Justitiæ publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, Sancta Synodus prorsus tollit: ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant: quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest hujusmodi prohibitio absque dispensatione observari.* Hæc Concilium.

Et ad quos defectus?

129. Sequitur proinde, quòd si Titius contrahat validè sponsalia de futuro cum Bertha, habente plures sorores, dissolutis illis sponsalibus sive mutuo consensu (nam per hunc non tollitur dictum Impedimentum, prout declaravit Sac. Congregatio Concilii, die 6. Julij, 1658. ac refert Fagnanus *c. Ad audientiam, num. 29. de Sponsalib.* quidquid olim nonnulli in contrarium docuerint) sive etiam per mortem Berthæ, non possit Titius ullam è sororibus Berthæ ducere in uxorem: quia obstat Impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis.

Corollarium notabile.

130. Quòd si postea Titius actu consummato carnaliter cognoscat unam è sororibus dictæ Berthæ, tunc neutram earum habere poterit in uxorem: non Bertham, ob impedimentum

Aliud Corollarium.

F f f f f f

con-

contractæ Affinitatis: non ejus sororem, ob impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis. Si verò fornicatio ejusmodi accidisset ante sponsalia cum Berthâ celebrata, posset Titius illam ducere, quam carnaliter cognovit: nam sponsalia cum Bertha forent de jure invalida, ob impedimentum contractæ Affinitatis; sicque, juxta novum Decretum Concilij Trid. non inducerent impedimentum justitiæ publicæ Honestatis.

§. XIII.

De Præsentia Parochi, ac duorum Testium.

Ratio Ordinis. 131.

Absolutis illis Impedimentis, quæ vel Jure naturali, vel saltem Jure Ecclesiastico antiquo annullant matrimonium, superest, ut explicentur duo impedimenta jure novissimo Concilij Tridentini adjecta, & continentur versiculis illis num. 49. relatis.

Si Parochi, aut duplicis desit presentia Testis.

Raptave sit mulier, nec parvi reddita ruce.

Porro Matrimonium illud, in quo deest præsentia Parochi, aut duorum Testium, defactò communiter appellatur *Matrimonium clandestinum*: quamvis olim etiam illud dicebatur Matrimonium clandestinum, quod fiebat non præmissis denunciationibus; uti patet ex c. *Cum inhibito. de Clandestina Desponsat.* Ibi siquidem in Concilio Generali (scilicet Lateranensi, sub Innocentio III. celebrato) statutum fuit sub gravibus poenis ibidem expressis, ut cum matrimonia fuerint celebranda, ea in Ecclesijs per Presbyteros publicè proponantur, sive denuncientur, competentis termino præfixo: ut infra illum, qui voluerit, & valuerit, legitimum impedimentum opponat; atque ipsi Presbyteri interim pariter investigent, utrum aliquod impedimentum obstitat.

Denunciations trinx matrimonio celebrando præmittenda.

132. Et hinc saluberrimo Decreto inhærens S. Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 1. de Reformat. Matrim.* ulterius decrevit, ut imposterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus Festivis in Ecclesia inter Messarum solemnias publicè denunciatur, inter quos matrimonium sit contrahendum. Nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædictæ Denunciations remittantur; quod ipsius prudentia, & judicio Sancta Synodus relinquit. Quinimò, ut pia Sanctæ Matris Ecclesiæ intentio, in dictis Generalibus Con-

Concilijs abundè manifestata, perfectiùs adimpleatur, solent Ritua-
 lialia Diocesana exigere, ut si vir & mulier, inter quos matri-
 monium est celebrandum, diversæ sint Parochiæ, in utraque Pa-
 rochia fiant ternæ illæ Denunciations: adjectis insuper optimis
 cautelis, in praxi meritò observandis, quas in proprio singula-
 rum Diocesum Rituali videre licebit. Cæterùm impræsentia-
 rum per *Matrimonia clandestina* intelliguntur illa, in quibus deest
 præsentia Parochi, & duorum Testium, jure novissimo Concilij
 Tridentini ad valorem matrimonij requisita, ut mox ampliùs
 dicetur.

133. Et quidem ejusmodi Matrimonia clandestina justissi-
 mis de causis Sancta DEI Ecclesia semper detestata fuit, atque
 prohibuit: nihilominùs tamen eadem, libero contrahentium
 consensu facta, ante Decretum Concilij Tridentini mox allegan-
 dum, rata, & valida fuerunt. Quia verò solæ prohibitiones
 Matrimonij clandestini propter hominum inobedientiam jam
 non proderant, & gravia peccata ac mala, per auctoritatem Ec-
 clesiæ ampliùs irremediabilia, ex ejusmodi matrimonijs orie-
 bantur, dum quidam priore uxore, cum qua clam contraxerant,
 relicta, postea cum alia palàm contrahebant; sicque in statu
 damnationis, ac perpetuo adulterio remanserant; imò & lite
 desuper mota per sententiam Ecclesiæ, cui de priori matrimo-
 nio constare non poterat, remanere compellebantur: huic ma-
 lo Sancta Mater Ecclesia haud ampliùs efficacè remedium adhi-
 bere potuit, nisi ejusmodi clandestina Matrimonia profus irritan-
 do, & cassando.

Matrimonia
 clandestina
 olim valida,
 sed illicita,
 Malaq; ir-
 remediabi-
 lia ex ipso
 orta.

134. Quare Concilium Trident. Sess. 24. c. 1. de Reform. ma-
 trim. inter alia providè sic decrevit: *Qui aliter, quam presente Paro-*
cho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus
vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt, eos Sancta Synodus
ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit: & hujusmodi contractus irri-
tos & nullos esse decernit, prout eos presenti decreto irritos facit, & annul-
lat. Hæc Concilium, varias poenas in transgressores statuens, Quo tem-
 & infra subjungens: *Decernit insuper, ut hujusmodi Decretum in*
unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, à die
primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandus. Occasione
 quorum, obligare in-
 cipiat?

135. Quæritur I. Quomodo Ecclesia potuerit irritare ma-
 trimonium contractum clandestinè, hoc est, sine Parocho, & Te-
 stibus? potuerit ir-

Verba Con-
 cilij Triden-
 tini, quibus
 annullat
 matrimonia
 clandestina.
 Quo tem-
 pore Decre-
 tum ipsius
 obligare in-
 cipiat?

fffff 2

titare ma-
trimonium
clandestini-
um, etiam
ut Sacra-
mentum?

stibus? Resp. cum Pirhing *tit. de Clandestina desponsat. num. 4.* & alijs, Ecclesiam potuisse irritare, & defacto irritasse tale matrimonium, etiam ut Sacramentum est, non quidem per se ac directe, seu immediate ut Sacramentum; sed per accidens, ac mediate, annullando videlicet ipsum contractum matrimonij humanum, seu civilem, unde consequenter irritum redditur ipsum Sacramentum. Desumitur hoc ex verbis citati Concilij Trident. ibi: *Eos Sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & ejusmodi contractus irritos & nullos esse decernit.* Confirmatur: quia hac ratione etiam invalidum est matrimonium inter consanguineos, vel à persona Ecclesiastica contractum, eò quòd tales personæ sint inhabilitatæ ad sic contrahendum, ipsique contractus auctoritate Ecclesiæ fuerint irritati & annullati.

Qualis præ-
sententia
Parochi
juxta Con-
cilium Tri-
dent. requi-
ratur ad va-
lorem ma-
trimonij?

136. Quæritur II. Qualis præsentia Parochi juxta Concilium Tridentinum requiratur ad valorem matrimonij? Resp. I. Præsentia Parochi in matrimonij necessaria, non tantum requiritur corporea, sed etiam moralis, seu habita cum intelligentia & advertentia actus. Ita Barbosa *part. 2. de offic. & potest. Episc. allegat. 32. num. 78.* Sanchez *lib. 3. de Matrim. disp. 39. num. 1. & communis.* Ratio est: quia non intelligens, nequit dici præsens, *arg. l. Coram. ff. de Verb. signifi. ibi: Coram Titio aliquid facere jusus, non dicitur presente eo fecisse, nisi is intelligat.* Atqui Concilium Tridentinum irritavit eorum contractum matrimonialem, qui aliter quàm præsentè Parocho, & duobus vel tribus Testibus matrimonium contrahere attentabunt; ergo requiritur Parochi præsentia, non tantum physica, sed & moralis, sive humana, ita ut intelligat, quid agatur. Unde si Parochus esset ebrius, vel dormiens, non valeret matrimonium coram eo celebratum: nam dicta præsentia ejus exigitur pro forma actus.

An sufficiat
præsentia
Parochi vi-
detenti, aut
inviti & con-
tradicentis?

137. Resp. II. Sufficit tamen hujusmodi præsentia Parochi & Testium, quamvis vi detenti, aut dolosè illuc adducti interfint, dummodò probè intelligant verba, & consensum contrahentium: quinimò etiam validum est matrimonium coram Parocho invito, & contradicente contractum, quamvis tunc peccent contrahentes. Ita citati Doctores, & Fagnanus *in cap. Quæsitum. num. 7. de Pœnitent. & remiss.* qui adducit etiam Declarationem Cardinalium ita sentientium. Et merito hoc dicitur: quia Parochus assistens matrimonio, propriè non exercet jurisdictionem, sed ut Testis autorizabilis nudam exhibet præ-

praesentiam, quae etiam exhibetur ab invito. Fagnanus c. *Quod nobis*, n. 54. de *Clandest. desponsat.*

138. Quæritur III. Cujus Parochi praesentia requiratur ad validitatem matrimonij? Resp. I. Certum est, vi Concilij Tridentini, ubi illud receptum est, requiri praesentiam proprii Parochi contrahentium, vel alterius Sacerdotis, de ipsius, seu Ordinarij licentiâ assistentis; ut patet ex verbis citati Concilij *num. 134. relatis.*

139. Resp. II. Quando sponsus & sponsa sunt diversarum Parochiarum, sufficit assistentia alterutrius proprii illorum Parochi, vel licentia ab eo alteri Sacerdoti concessa. Ita Barbosa *loc. cit. num. 98.* cum plurimis alijs, atque decisum à Sac. Congregatione testatur Fagnanus *cit. c. Quod nobis*, n. 33. & *seqq. de Clandest. desponsat.* In praxi tamen observetur ordinatio proprii Ritualis Dioecesani.

140. Quæritur IV. Quot, & quales Testes, præter proprium Parochum, requirantur ad valorem matrimonij jure novo Concilij Tridentini? Resp. I. Certum est, requiri saltem duos aut tres Testes, prout exprimit idem Concilium *loc. cit. ibi: Et duobus vel tribus testibus.* Et quidem hi Testes simul cum Parocho debent adesse, neque sufficit successiva eorum praesentia, prout notat Barbosa *loc. cit. num. 120.* cum alijs. Debent insuper iidem esse praesentes non tantum physicè, sive corpore, sed etiam moraliter, seu cum advertentia ac usu rationis, ita ut intelligant, quid agatur; prout in simili supra *num. 136.* dictum est de praesentia Parochi.

141. Resp. II. Testes quicumque rationis compotes, quamvis impuberes, consanguinei, domestici, Religiosi, faminae, vel infames, sufficiunt ad valorem matrimonij. Ita Barbosa *loc. cit.* cum alijs. Ratio est: quia Concilium simpliciter requirit duos Testes, neque exigit in ipsis specialem aliquam qualitatem; ergo nulla alia requiritur præter eam, quæ Jure naturæ est necessaria ad testificandum, nempe ut quis sit compos rationis. Accedit, quòd Decretum Concilij Trident. sit correctorium juris communis; ergo non est extendendum, sed quantum patitur verborum proprietate, restringendum; eò præsertim, quòd sit irritans matrimonium, cuius causa est favorabilis, *cap. ult. de Sentent. & re judicat.*

§. XIV.

Solvuntur varia Dubia circa præsentiam Parochi,
ac Testium.

In loco non
recepti Con-
cilij Trid.
validè con-
trahunt in-
cola inter
se, & cum
alijs sine so-
lemnitati-
bus ejusdè.

142.

Quæritur I. Quid sentiendum sit de matrimonio contra-
cto in loco, ubi Concilium Tridentinum in puncto
Reformationis matrimonij non est receptum? Resp.
I. Non tantum à duobus incolis talis loci, sed etiam, si quis è loco
recepti Concilij excurrans ad locum non recepti Concilij, ibidem
contrahat cum incola illius loci non servatâ formâ Decreti Tri-
dentini, validè à talibus ibi contrahitur matrimonium. Ita com-
munis Doctorum. Ratio primæ partis habetur ex verbis Conci-
lij Tridentini *num. 134.* relatis, quibus declaravit, Decretum su-
um non obligare, nisi post triginta dies à publicatione ejus, factâ
in Parochia; & consequenter, ubi talis publicatio non est facta,
valet adhuc matrimonium clandestinum inter incolas illius loci,
sicut olim valuerat. Altera pars probatur ex eo: quia contra-
ctus matrimonialis est individuus; ergo, cum incola illius loci
validè contrahat sine dictis solemnitatibus, etiam vicissim adve-
na cum ipso ibidem contrahens validè contrahit: siquidem con-
tractus matrimonij non potest claudicare, sive valere ex parte u-
nius, & non alterius.

Idein est, si
sponsus &
sponsa illuc
veniant ani-
mo transfe-
rendi domi-
cilium;

143.

Resp. H. Si etiam utraque pars, id est, tam sponsus
quàm sponsa, è loco recepti Concilij emigraverint ad locum non
recepti Concilij ex causa transferendi verum domicilium, & ibi-
dem contrahant, valebit matrimonium sine dictis solemnitati-
bus. Ita rursum communis. Ratio est: quia tales hoc ipso,
quòd illuc veniant animo figendi verum domicilium, ibidemque
perpetuò manendi, jam fiunt incolæ loci illius, ejusque legibus
obstringuntur; ergo validè contrahunt juxta morem illius loci,
neque amplius astringuntur legibus prioris domicilij, ubi Decre-
tum Tridentinum viget, cum inde recesserint.

Vel ibidem
figendi
quasi domi-
cilium.

144.

Resp. III. Insuper validè contrahitur matrimonium
sine dictis solemnitatibus, si qui sese conferant ad locum non re-
cepti Concilij animo ibidem figendi duntaxat quasi domicilium.
Ita rursum Doctores communiter. Ratio est: quia Decretum
Tridentinum non obligat in Parochia, in qua non est promulga-
tum; atqui per solam translationem quasi domicilij efficitur
quis Parochianus alicujus loci, ita ut ab Ecclesiæ illius Parocho
possit

possit recipere Sacramenta, arg. o. Significavit. de Parochijs, junctâ Glosâ in Clem. 2. de Privilegijs; ergo. Et sic v. g. matrimonia Christianorum apud Turcas captivorum, vel commercij causâ ibi degentium, sunt valida, quamvis contrahant non servatâ formâ Tridentini, supposito, quòd hoc ibi non fuerit promulgatum.

145. Quæritur II. An si incolæ loci, in quo Tridentinum Concilium in puncto Reformationis matrimonij est promulgatum, se conferant ad locum non recepti Tridentini solo animo ibidem sine Parocho & Testibus contrahendi, validè contrahant matrimonium? Ratio dubitandi, & affirmativam tenendi, est: quia ratione contractûs sortitur quis regulariter Forum, ut habetur cap. ult. de Foro competent. & consequenter validè contrahit secundum leges illius loci, v. g. matrimonium sine Parocho & Testibus. Accedit, quòd talis videatur uti jure suo: atqui nullus videtur dolo facere, qui suo jure utitur, l. Nullus. ff. de Reg. juris; ergo. Tandem, quamvis hujusmodi intentio mala reddat actum illicitum, non tamen statim sequitur, eum esse invalidum; nam multa fieri prohibentur, quasi facta fuerint, obriunt roboris firmitatem, arg. c. Ad apostolicam. de Regularibus. Et ob has, atque alias hujusmodi rationes, non desunt, qui absolutè censent cum Sanchez lib. 3. de Matr. disp. 18. num. 29. tale matrimonium valere. Nihilominus

146. Resp. I. Præfati incolæ, si cum fraude, ac solo animo sine Parocho & Testibus contrahendi, illuc se transferant, habitationem verò non mutant, invalidè contrahunt matrimonium. Ita à Sac. Congregatione Cardinalium Concilij Trid. Interpretum fuisse responsum, dictamque responsionem ab Urbano VIII. anno 1627. confirmatam, refert Lugo lib. 1. Respons. Moral. Dubio 36. Engel tit. de Clandest. desponsat. n. 20. & Barbosa cap. 21. de Offic. Parochi, n. 93. citans alias Declarationes Sac. Congregationis, & plures Doctores. Ratio est: quia fraus, & dolus, alicui patrocinari non debent, c. Sedes. de Rescriptis. Deinde, cum tales non intendunt alibi habitare, censentur Parochiani prioris loci, arg. c. Is qui. de Sepult. in 6. ubi hoc in simili casu decernitur; & consequenter tenentur observare solemnitates Concilij Tridentini, utpote in sua Parochia recepti, & quidem sub nullitate actûs. Adde, quòd Concilium Tridentinum tales personas ad sic contrahendum omninò inhabiles reddat; & consequenter, quamdiu manent Parochiani prioris loci, neque mutant habitationem, ubicunque reperiantur, nulliter sic contrahunt: nam inhabilitatio personæ comitatur ipsam personam, sicut umbra corpus.

Quid, si il-
luc pergant
solo animo
contrahendi
sine Parocho
& Testibus?
Rationes
dubitandi.
Non est vali-
dum tale
matrimoni-
um, si habi-
tatio non
mutetur.

Solvuntur rationes in contrarium. 147. Nec urgent rationes in oppositum *num. 145.* allatæ. Nam *cap. ult. de Foro compet.* procedit *regulariter* : fallit autem inter alia, quando persona est inhabilitata ad sic contrahendum. Ad alterum respondet Barbofa ibidem, ly *Nullus videtur* indicare, quòd lex illa loquatur stante dubio : quia tunc juris præsumptione nemo censetur quid in fraudem, sive dolo facere. Ad ultimum dicitur, Regulam illam non semper procedere ; ac præsertim tunc non habere locum, quando aliquid est præceptum tanquam pertinens ad formam actûs.

Valent autē si transferatur domiciliū. 148. Resp. II. Si verò incolæ tales transferant suam habitationem, seu domicilium, eo solo animo, ut ibi absque Parocho & Testibus contrahant, valet matrimonium sic contractum. Ita subditur in citata à Lugone Cardinalium responsione. Ratio est : quia per talem translationem habitationis, censetur quis fieri Parochianus alterius loci in ordine ad Sacramenta recipienda.

Valent matrimonia Hæreticorū, si apud ipsos Tridentini promulgatum. 149. Quæritur III. Quid dicendum de matrimonijs Hæreticorum ? Resp. I. Certum est, matrimonia Hæreticorum esse valida, si in ipsorum Parochia Concilium Tridentinum nunquam fuit promulgatum ; Ratio patet ex verbis Concilij Trid. relatis *num. non est n. 134.* utpote, quòd ad obligationem & robur sui Decreti requirit publicationem in unaquaque Parochia faciendam ; simulque addit, ante lapsum triginta dierum à die primæ publicationis in Parochia factæ, dictum Decretum non obligare : & consequenter ibidem Jure antiquo validè contrahitur matrimonium, etiam sine præsentia Parochi, ab incolis illius loci.

Corollarium. 150. Infertur proinde cum Gobat *traët. 9. Theol. Experim. n. 458.* & alijs, quòd valeant pleraque matrimonia Hæreticorum, si aliud non desit, quàm præsentia Parochi. Etenim in plerisque Parochijs, omni ex parte hæreticis, non fuit ulla facta publicatio illius Decreti : quia pleraque illa loca jam defecerant ab Ecclesia, & Romano Pontifice, priusquàm lucem aspiceret illa Constitutio Tridentina.

Quid juris, si Catholicici & Hæretici eodem Templo utantur ? Sententia stans pro valore matrimonij. 151. Resp. II. Utrùm in locis & Parochijs, in quibus inter Catholicos & Hæreticos, eodem Templo utentes, datur *Simultaneum* (ut vocant) estque à Catholicis promulgatum, atque receptum Decretum Concilij Tridentini, validè contrahant matrimonium Hæretici coram suo Pseudo-Pastore, variant Theologi. Et quidem valere hujusmodi matrimonia, sustinent Tannerus *tom. 4. disp. 8. q. 3. n. 122.* Layman *lib. 5. traët. 10. part. 2. cap. 4. n. 7.* Dicastillo, & alij. Tum quia *error communis jus tribuit*, arg. *l. Bar-*

num injectionem, vel saltem moralis per minas, aut metum gravem illata: unde non sufficiunt solæ blanditiæ, vel preces, quibus puella educitur è domo paterna. Et additur, *ad matrimonium contrahendum*: quia si ob alium finem quis violenter abduceret puellam, non fieret talis Raptus, qui est impedimentum dirimens matrimonium inter raptorem & raptam.

Raptus est impedimentum dirimens matrimonij.

154. Porrò Raptus sic commissus non solum tunc est impedimentum dirimens matrimonij inter raptorem & raptam, quando puella per vim abducta reverà non consentit in matrimonium (sic enim Jure naturæ matrimonium foret nullum, defectu consensûs ad ejus valorem necessariò requisiti) sed etiam tunc, quando puella postmodum quidem verè ac liberè consentit, adhuc tamen manet in potestate raptoris. Ratio est: quia novissimè in Concilio Tridentino *Sess. 24. cap. 6. de Reform. matrim.* decretum fuit, inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris permanferit, nullum posse consistere matrimonium.

Et quamdiu?

155. Dicitur notanter, *quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit*. Nam si post raptum commissum, puella rapta iterum separata fuerit à raptore, & in loco tuto ac libero constituta, ac postmodum raptorem in virum habere consenserit, posse inter eam & raptorem consistere matrimonium, docet ibidem citatum Concilium. Insuper, si fæmina rapiat virum in ordine ad matrimonium secum ineundum, non orietur inde Impedimentum dirimens matrimonij, si postea vir consentire voluerit: quia Concilium Trident. *loc. cit.* loquitur solum de raptore & rapta; ac proinde Decretum ipsius, utpote correctorium Juris antiqui, simulque pœnale, non est extendendum ad fæminam raptricem viri. Sanchez *lib. 7. disp. 13. num. 16.*

Quid, si fæmina rapiat virum?

QUÆSTIO V.

De Dispensatione Impedimentorum Matrimonij.

Dispensatio, quid? (k) *Vi deat. Tr. 2. Dist. 4. n. 12. & seqq.*

156. **D**ispensatio propriè dicta, est juris communis relaxatio, facta cum causæ cognitione ab habente legitimam potestatem. (k) Dicitur, *ab habente legitimam potestatem*: quia dispensatio est actus jurisdictionis, ad quam requiritur legitima potestas. In proposito igitur nomine *Dispensationis*, intelligitur ablatio Impedimenti matrimonij, seu relaxatio legis illud imponentis, facta pro certis personis & casibus in particulari: de qua loquendo, sic

157. CON: